

[דף סיכום בחינה](#)

מזהה בחינה: 001000252272 מזהה סטודנט: 179751

שם קורס: אתיקה מקצועית

מספר שאלה	ציון מירבי	ציון שאלה סופי
1	40.00	37.00
2	60.00	58.00

ציון בחינה סופי : 95.00

הבחינה הבדוקה בעמודים הבאים

משך הבחינה: שעותיים.

הבחינה בחומר פתוח, ניתן להשתמש בכל חומר עזר (חקיקה, סיכומי שיעורים ופסיקה).

אנא קראו בעיון את ההנחיות ואת השאלות לפני המענה.

בהצלחה!

שאלה ראשונה, 40 נקודות, עד 600 מילים (לכותבים בכתב יד עד עמוד וחצי).

השאלה הבאה מתייחסת לפסק דינו של השופט גונטובניק בת"א 55183-05-17 קוגן נ' אלטרץ. בסעיף 14 לפסק הדין מתייחס השופט לסעיף בהסכם שכר הטרחה שבו הצהיר הלקוח: "הנני מתחייב שלא אפסיק את הטיפול המשפטי מכל סיבה שהיא שכן הוא תלוי תוצאות ובאם אעשה כן, אשלם את מלוא שכר הטרחה שהיית מקבל אילו אפשרתי לך להשלים את העבודה." גונטובניק כותב: "להתחייבות זו אין תוקף משפטי... היא לא לוקחת בחשבון את מערכת היחסים המיוחדים והרגישה שבין הלקוחות לעורכי דינם. כאמור, במקום בו עומדות לימין הלקוח סיבות לגיטימיות להפסקת ההתקשרות עם עורך דינו, לא ניתן להתחייב להימנע מהפסקתה. וגם לא ניתן להתחייב לשלם את מלוא שכר הטרחה, חרף הפסקה מוצדקת של "צוג".

הניחו כי עו"ד קוגן הגיש ערעור על פסק הדין וכי קבוצה של עורכי דין פנו ללשכת עורכי הדין בבקשה שתצטרף להליך הערעור ותתמוך בעמדתו של עורך הדין. הניחו עוד כי אתם משמשים כמתמחים בלשכת עורכי הדין והתבקשתם לכתוב חוות דעת ביחס להצטרפות הלשכה לערעור. במסגרת חוות הדעת עליכם. -

• לדון בשאלה האם פסק דינו של השופט גונטובניק מוצדק או לא, והאם החלטתו תורמת למקצוע עריכת הדין.

• להכריע (לנקוט עמדה) ולנמק האם ראוי כי הלשכה תצטרף ותביע עמדה במקרה זה.

חוות הדעת צריכה להיות מבוססת על סוגיות ומקורות שונים שנלמדו במהלך הקורס ושלפי דעתכם. רלבנטיים לביסוס עמדתכם.

תשובה:

פסיקתו של השופט גונטובניק קובעת כי ההתחייבות שבהסכם שנערך בין עורך הדין ללקוח, לפיה הלקוח מתחייב שלא להפסיק את הטיפול המשפטי אינה בעלת תוקף משפטי שכן היא מתעלמת מן הדין הקוגנטי שקובע חוק החוזים (תרופת) לפיו החוזה בין עו"ד ללקוח הוא חוזה אישי, הנותן שירות אישי ומשכך לא ניתן לחייב את הלקוח להפסיק את השירות.

ניתן לטעון כי פסיקתו של השופט מוצדקת לפי כמה גישות.

על פי **הגישה הפונקציונליסטית** (דורקהיים), הרואה את קיומה של הפרופסיה כהגנה על הסדר החברתי והשאיפה לשמר אותו, ניתן לראות את פסק הדין כמוצדק. מאחר והאינטרס של עורך הדין הוא אך משני לאינטרס הציבורי, הרי שהיינו רוצים שהחוק יעמיד ללקוח כוח רב (במסגרת חובות תום הלב שממילא חלות עליו) להפסיק את ההתקשרות עם עורך הדין. אף הפסיקה לפיה לא יהיה ניתן לכפות פיצויי ציפייה משרתת מטרה זו, מאחר והאינטרס הציבורי כולל בתוכו גם את הרצון שלא לשלם לעורכי הדין לשלם יותר ממה שנעשה עבורם. מנגד, פסק הדין עודנו מחייב לשלם שכר טרחה לעורך הדין בגין הפעולות שכבר נעשו. בכך פסק הדין מוצדק משום שהוא שומר על האיזון של שמירה על האינטרס הציבורי שמאפשר להשתחרר מחוזים הנוגעים לשירות אישי ויחסי אמון גישים, ומנגד לשמור גם על עורכי הדין המעניקים שירות חשוב זה (יחד עם החובה לנהוג בתום לב בהשתחררות).

גישות נוספות העשויות לתמוך בפסק הדין הן **הגישה הכלכלית**, **יחד עם הגישה התחרותית** לפיה הכוח הרב יחסית שמאפשר הדין ללקוח להפסיק את ההתקשרות עוי לנוע מצב של תת אספקה, בכך שמתן אפשרויות רחב יותר להשתחררות מן החוזה, עשוי להגביר את התחזקות ומגביר את מתן השירותים המשפטיים - לקוחות פחות חוששים מהיקשרות כובלת עם עורך דין בנושאים חשובים - בכך מתקיים גם האינטרס הציבורי לפי **הגישה הציבורית**, ששומר על השירותים המשפטיים שוויוניים

ונגשים. חיוב הלקוח לנהוג בתום לב כפי שקובעת הפסיקה. שומרת על הלקוחות והציבור בכלל בכך שלא כל חוסר שביעות רצון או חוסר אמון יובילו לשחרור מן ההסכם. אילולא כך, עו"ד יקשו את התנאים ועלול היה להיווצר מצב של חוסר נגישות ותת הספקה של השירות המשפטי.

בסופו של דבר, עצם העובדה כי הפסיקה מאפשרת לאנשים להמשיך ולצרוך שירותיהם של עו"ד בקלות רבה יותר ובפחות חשש, תורמת למקצוע עריכת הדין שומרת על ההגנה התמידית של הפרופסיה - אנשים ימשיכו ויזדקקו לשירותיהם של עו"ד.

מנגד, עלולות לקום טענות כי פסיקות של השופט אינה מוצדקת מאחר והיא פוגעת בפרופסיה עצמה. הגישה הביקורתית (ובר) לפיה הפרופסיה מבקשת אך לשמר את כוחה ומעמדה, עשויה לטעון כי פסק הדין נותר עם פחות כוח במאזן מול הלקוח, ומאבד את כוחו. בכך הפסיקה מנעה מעורך הדין לקבל את שכרו, ולמעשה אינה תורמת למקצוע עריכת הדין אף שפעל בנאמנות עבור הלקוח שלו, והשיג לו את מבוקשו, אולם הלקוח לא קיים את הסכם שכר הטרחה - בכך עלולה להיות פגיעה מהותית בשכרם של עורכי הדין ובכוח שמנסים לשמר.

באשר להצטרפותה של הלשכה להליך בעיני אין מקום שהלשכה תתערב בכך. לשכת עורכי הדין אמונה בין היתר על שמירת כבוד המקצוע של עו"ד הצטרפות להליך כזה, נגד פסיקה שמעוגנת בחוק ומאוזנת היטב בין השיקולים השונים שנועדו להגן על הציבור שמסתמך על עו"ד ועל הלקוח עם פערי הידע מול עוה"ד, עלולה להתפרש כמרדף אחרי כוח וניסיון להבטיח תשלום גבוה (ייתכן אף למעלה מן המגיע) בלבד, ולא כהגנה על הציבור. אף שנכון שהלשכה צריכה להגן גם על עורכי הדין עצמם, ההצטרפות להליך עלולה להגביר את חוסר האמון בעורכי הדין ולעגן תפיסה הרואה אותם כרודפי בצע (שהרי בפסק הדין ניתן לעו"ד שכר עבור עבודתו) שבא על חשבון טובת הציבור והשירותים המשפטיים שמבקשים להעניק. הצטרפות שעשויה להתפרש כהעדפת עוה"ד על פני ההגנה על הציבור. בצירוף למונופול החזק של הלשכה, זה עלול בסופו של דבר גם לפגוע בעורכי הדין - המחוקק והפסיקה התערבו לא פעם **(פס"ד חרמון, חוק הלבנת הון, הוצאות אישיות - תקנות הסד"ר, חנא, ליטר)** ובמקרים נוספים באוטונומיה ובהסדרת המקצוע אף שזה שמור ללשכה - לכן אין מניעה לכך בהכרח.

שאלה שניה, 60 נקודות, עד 1000 מילים. (לכותבים בכתב יד עד שני עמודים).

דונו בסוגיות הקשורות לאתיקה מקצועית כפי שעולות מן האירועים המתוארים להלן.

עורכת הדין אלינור בן-חור ועורך דין יואב שמעוני הם שותפים במשרד עורכי דין קטן ברמת גן המתמחה במשפט אזרחי ודיני עבודה. כמו רבים בישראל ובעולם, גם הם הושפעו ממשבר הקורונה המתמשך.

נוכח ריבוי מקרי הפיטורין וההוצאה לחל"ת עקב משבר הקורונה, הצטרפו עורכי הדין בן-חור ושמעוני למיזם שהקימו סטודנטים למשפטים בקליניקה באוניברסיטת בר-אילן העוסקת בהנגשת שירותים משפטיים. במסגרת המיזם פותחה אפליקציה שבה יכולים אנשים להזין שאלה משפטיות בתחום דיני העבודה והאפליקציה תקשר אותם עם עורך דין ששייב לשאלה. הלקוחות משלמים 100 ש"ח עבור כל תשובה, והסכום הזה מחולק באופן שווה בין עורך הדין שהשיב לשאלה ובין מנהלי האפליקציה. עורכי הדין בן-חור ושמעוני מנויים לאפליקציה ומשיבים דרכה לשאלות של פונים שונים בתחום מומחיותם.

אחד הפונים דרך האפליקציה היה אדם שעקב המצב פוטר מעבודתו בחברת התעופה הגדולה "שמיים בהירים". במהלך ההתכתבות באפליקציה מסר הפונה פרטים שונים אודות המקרה. עורך דין שמעוני מסר לפונה מידע בסיסי דרך האפליקציה ולאחר מכן שוחחו בטלפון לצורך הבהרה של פרטים נוספים ועו"ד שמעוני הזמין את הפונה להמשיך ייעוץ במשרד במידה וברצונו להגיש תביעה בבית הדין לעבודה, דבר שעו"ד שמעוני סבר שכדאי לו לעשות. כשבוע לאחר אותה התכתבות פנו למשרד עורכי הדין בן-חור ושמעוני מחברת התעופה "שמיים בהירים" ושכרו את שירותיהם על מנת לטפל בעניינים הנוגעים לפיטורי העובדים הרבים שנאלצו לבצע בעקבות הקריסה בענף התיירות. בהתייעצות ביניהם החליטו עורכי הדין כי עו"ד אלינור בן-חור תטפל בענייניה של "שמיים בהירים", בין היתר משום שדודתו של עו"ד שמעוני היא בכירה בחברת "שמיים בהירים" (והיא זו שהביאה את החברה לשכור את שירותי המשרד מלכתחילה).

לקוחה אחרת של המשרד היא תרצה אליהו, שבבעלותה רשת של מכונים להוראת פילאטיס ויוגה. בעקבות משבר הקורונה נקלעו עסקיה של תרצה לקשיים משמעותיים, היא נאלצה לסגור את מרבית הסניפים שבבעלותה, ועברה עם שני ילדיה (תרצה היא אם חד הורית) להתגורר אצל אמה. באחד הימים הגיעו למשרדם של עורכי דין בן-חור ושמעוני תרצה אליהו ואמה בת ה-78 וביקשו כי דירתה של האם תועבר על שמם של ילדיה הקטנים של תרצה. לאחר שהעברת הבעלות והרישום הושלמה, נפטרה אמה של תרצה מקורונה באופן מהיר ומפתיע. שתי אחיותיה של תרצה, שגילו על העברת הבעלות בדירה לאחר מותה של האם מגישות שתי תביעות; התביעה הראשונה היא תביעה אזרחית לביטול העברת הבעלות בדירה שנעשתה לטענתן שלא כדין. במסגרת תביעה זו הן מזמינות את עורכי הדין בן-חור ושמעוני למתן עדות בבית המשפט. התביעה השנייה היא תביעת רשלנות מקצועית נגד עורכי הדין עצמם בהיותם אחראים, לטענתן, להעברת הבעלות בנכס.

לאחרונה פנתה לעו"ד אלינור בן-חור חברת ילדות, מיכאלה מנשה, שהוגש נגדה כתב אישום בגין תקיפת שוטר במהלך הפגנות העצמאים שהתקיימו מול הכנסת בעקבות משבר הקורונה. אלינור הסכימה לייצגה בהליך הפלילי נגדה, כטובה אישית, ועל אף שאינה עוסקת בדרך כלל במשפט פלילי. במהלך הדיון הראשון שהתקיים הציג התובע המשטרתי סרטון מהאירוע בו נראית מיכאלה דוחפת שוטר במהלך ההפגנה. עו"ד בן-חור הגיבה לסרטון ואמרה, בין היתר: "המשטרה האלימה והמושחתת הזו פשוט תופרת תיקים לאנשים תמימים בגלל הוראות מגבוח. אין לנו אמון במשטרה ואם אנשים רעבים ישרפו פה את המדינה אי אפשר יהיה להאשים אותם והייתי אומרת שראוי אפילו להצטרף אליהם." בדיון השני שהתקיים בתיק הציגה עו"ד בן-חור עצמה סרטון אחר שצולם באירוע על ידי אחד המפגינים וממנו עולה כי הסרטון שהוגש על ידי המשטרה היה ערוך באופן מגמתי. עו"ד בן-חור הגישה תלונה בלשכת עורכי הדין כנגד התובע המשטרתי בתיק.

1. עו"ד יכול לעבוד במקצוע בשותפות ולהשתתף בהכנסות רק עם עו"ד. (**ס' 58 לחוק הלשכה**) שניהם יכולים להיות יחד שותפים במשרד ולהשתתף ברווחים מאחר ושניהם עו"ד.

2. הצטרפות עו"ד לקליניקה - **ס' 96 לחוק** הלשכה אוסר על השגת גבול המקצוע. הלשכה פירשה את הסעיף באופן רחב והכלילה בו גם סטודנטים לקליניקה, מאחר והם עושים פעולות המיוחדות את המקצוע (**ס' 20 לחוק הלשכה**): נותנים ייעוץ וחיווי דעת משפטיים ואף מקבלים על זה תמורה - נ"ז. לעומת זאת הפסיקה לא נתנה לזה פרשנות דווקנית ועו"ד יכולים לשתף פעולה עם קליניקות.

3. יחד עם זאת, דיון באפליקציה: - יש לבחון האם עו"ד יכולים לשתף פעולה עם מנהלי האפליקציה, והאם הם יכולים להתחלק ברווחים. **ס' 20 לחוק הלשכה** מונה פעולות שרק עו"ד יכול לעשות: "יצוג בבתי משפט (ובגופים נוספים לפי ס' 2), עריכת מסמכים בעלי אופי משפטי וייעוץ וחיווי דעה משפטיים. לענין זה הפעולה הרלוונטית היא ייעוץ וחיווי דעה משפטיים - פעולה שרק עו"ד יכול לעשות - במקרה זה עו"דהם שמשיבים לשאלות. על מנת לבחון אם מתקיימת הפרה של **ס' 20** יש לבדוק לפי **מבחני ההפרה של ארבל בפס"ד המרכז למימוש זכויות רפואיות**.

(א) פעולה הדורשת שק"ד רחב ושקלול של משתנים או פעולה טכנית - חיווי דעת משפטי בשאלות של פיטורין ודיני עבודה אינם רק פעולה טענית ונדרשת הפעלה של שיקול דעת. אולם הצ'ט הוא עם עורכי דין והשירות המשפטי ניתן על ידם.

(ב) פוטנציאל הנזק ללקוח בעקבות שירות לקוי - כל זמן שהשירות ניתן על ידי עורכי דין, עליהם לפעול לפי הכללים החלים עליהם בנאמנות ובחובות זהירות נזיקית ומכוח החוזה)

(ג) קיומה של חלופה ללקוח - ממילא השירות ניתן על ידי עורכי הדין. חלופה ללקוח היא עו"ד אחר בשירות שעלול להיות יקר יותר (או זול יותר בקליניקות אחרות/בעמותות)

בנוסף ארבל מדגישה כי לא כל עיסוק בזכויות נחשב לעיסוק משפטי. מאחר והשירות ניתן על ידי עורכי דין, נראה שבהיבט הזה לא מתעוררים קשיים מהותיים.

לענין התשלום יש לבחון לפי **ס' 11ב**. עורכי הדין מתחלקים בתשלום יחד עם מנהלי האפליקציה. משכך הקושי הוא שעורכי הדין מקבלים עבודה ממי שאינו עו"ד, חברה, שותפות - הגוף פועל למען מטרת רווח, אך לא עולה שהם מפרסמים את שירותיהם. אולם, בכל מקרה לפי ס' 58 לחוק הלשכה, אסור לעורכי הדין ממילא להשתתף ברווחים עם מי שאינו עו"ד - כאן, מפתחי האפליקציה לו הם אינם עו"ד.

4. פניית אדם שפוטרו - יש לבחון תחילה האם מדובר בלקוח. תחילת הייצוג נעשה לרוב על פי דיני השליחות (**ס' 3 לחוק השליחות**) כאשר הלקוח ממנה את עו"ד לפעול בשמו, באמצעות טופס ייפוי כוח. כאן לא היה טופס ייפוי כוח, אולם לפי **נוי נ' אמינוף** ייפוי כוח ותשלום (שככל הנראה היה כאן בגלל התשלום לאפליקציה) הם רק אינדיקציה ולא תנאי מהותי. לכן, בשיח ביניהם, יחד עם התשלום לאפליקציה, נראה כי ניתן לקבוע כי החל ייצוג - שמסליך על חובות עו"ד ללקוח על הנאמנות סודיות חיסיון וכו'.

5. ייצוג הצד שכנגד - לו ייקבע כי אכן מדובר בלקוח הרי מדובר בייצוג לקוחות במשותף לפי **כלל 14(ב)** לפיו עו"ד לא יכול לייצג צדדים בעלי אינטרסים מנוגדים באותו עניין אלא אם שני הצדדים הסכימו לכך בהסכמה בכתב שאותו עו"ד ייצגם **כלל 14(ז)**. מכל מקום, מאחר והפונה מסר מידע לעו"ד, ואף אם לא ייחשב ללקוח אלא למתייעץ, יש לבחון האם ניתן לקיים חומה סינית (**פס"ד גולן**).

אף אם הפונה לא יישאר כלקוח, ניתן לקבוע כי מדובר בלקוח לשעבר שמסר מידע בקשר לעניין זה (**פס"ד היימן**) שיפורש בפרשנות רחבה, בעניין שיש לו זיקה של ממש למידע שקיבל: המידע קשור במישרין לתיק הפיטורין. לו ייקבע כך, אסור להם לייצג לפי **כלל 16(ב)** הפעלת מבחנים מהותיים של יחסי עו"ד ללקוח - לעיל. סייג - לו ייקבע שרק התייעץ, הוועד המחוזי יכול לקבוע כי בהתייעצות לא היה משום טיפול - רק אם עו"ד לא לקח על עצמו עדיין את הייצוג, גם בית המשפט מותיר זאת לוועדת האתיקה להחליט אם זה מתייעץ ולא לקוח (**גולן**).

6. העברת הטיפול בחברה לאלונה כי זו דודה של בן חור - נראה שלא מדובר בניגוד עניינים אלא בזוהר עניינים, שהלשכה עקרונית לא מתערבת.

7. הסכם הדירה:

(א) מחויבות לצדדים שלישיים וידיעת עו"ד - עוה"ד לא ידעו כי ישנן אחרות שמגיעה להן בעלות בדירה. הידיעה הנדרשת היא ידיעה בפועל, ידיעה קונסקרוקטיבית, ולימור זר גוטמן מרחיבה גם לעצימת עיניים. אולם לא עולה כי היה מקום לחשד שיש חרים, בנוסף עו"ד לא אחראיים לנכנות הטענות של לקוחותיהם. (רבעון האתיקה). מחויבות לצדדים שלישיים - פס"ד ערד, לעו"ד יש חובות אף לצדדים הלא מיוצגים לפי ברק וחיות. משכך, ניתן לטעון (לעומת דעת המיעוט של ריבלין שסובר שזה בעייתי, בגלל חיסיון ותמריצים שליליים) שעו"ד חבים זהירות גם לאחיות שנפגעו כתוצאה מהעסקה שערכו.

(ב) עדות עו"ד בבית משפט - כחלק מחיובותיהם, עו"ד חייבים לעבוד במסגרת החוק (בר שלום), ובתוך כך להתייבב לעדות בבית משפט. יחד עם זאת, לעניין החיסיון, הכללים החלים הם **ס' 48 לפקודת הראיות, כלל 19 וכלל 90**. מאחר שמדובר ברשות, הכלל הרלוונטי הוא **90** לעניין החיסיון, מכון נגד הרשות עוה"ד לא יכולות למסור מידע בעדות מאחר בדברים ומסמכים שהחלפו ביןניהם שיש להם קשר ענייני בין המידע שהועבר לשירות המקצועי. לו יסיכמו לקוחותיהם ויכלו להעביר את המידע (**כלל 19**) ובכל מקרה יוכלו להעביר פרטים הנוגעים לעצם מתן השירות (**אברג'יל**). אמנם יש כאן התנגשות עם חובת עו"ד לבית המשפט - אולם גישת האתיקה תבקש לאזן זאת, גישת עו"ד ממילא תבכר את הנאמנות ללקוח, ואילו בית המשפט יבכר את הנאמנות לו - שממילא כפופה לחיסיון הסטטוטורי.

(ג) (1) בחינת התרשלות עו"ד - חובת הזהירות שחלה מופיעות בפס"ד **לוי** ונראה שחלות כאן.

(ג) (2) הפרת חיסיון בתביעת רשלנות - גילוי הנדרש להגנת עו"ד תחול בשני מקרים (**פלונית**) - של הלקוח נגד עו"ד - קלא רלוונטי; של צד ג' במוגע לייצוג הלקוח. מאחר וכאן הטענות של צד ג' לא מבטאות אי הסכמה של עו"ד עם הלקוח - אלא שניהם באותה העמדה מול צד ג' - עו"ד לא יכול להפר את החיסיון כדי להגן על עצמו. לו האחיות היו טוענות ביחס לאי הסכמה עם הלקוח, היו יכולים לגלות את המינימום ההכרחי לצורך הגנתם (**אשד**).

8. ייצוג בפלילי - מפרה את חובת הנאמנות מכוח חוזה מכללא (**שרמן**) ללקוחה שלה בכך שהיא מייצגת בתחום שאינה בקיאה בו. בכך חשפה עצמה לתביעת רשלנות מקצועית ותלונה ללשכת עוה"ד. עדיף היה שהייתה מעבירה לעו"ד בקיאה בתחום, והייתה יכולה להשתתף בשכר טרחה (**ס' 30**)

9. אמירת אלינור הגנה על כבוד המקצוע - **הלכת שפטל**. לפי מבחן הקרבה לעיסוק המקצועי וחומרת המעשים, קיימת אפשרות העמדה לדין משמעתי כי אלינור אמרה את הדברים בבימ"ש בהקשר לתיק שבטיפול.

10. הסרטון - איסור הטעיית בית המשפט (**כלל 34**) במסגרת חובתו לעזור לעשות משפט (**ס' 54**). לתובע המשטרתי אסור היה להראות סרטון מגמתי, לו ידע בפועל, ידיעה קונסקרוקטיבית, ולפי **זר גוטמן**, בעצימת עיניים ובמחדל (**פנסו**). אפשרות להוצאות אישיות (**תקנות סד"א**), במקרי קיצון (**חשין בחנא**).